

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 25 ноември 2015 г.
(OR. en)

14437/2/15
REV 2

JEUN 110
EDUC 307
SOC 688
EMPL 447
CULT 84
SAN 394

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

Дата: 23 ноември 2015 г.

До: Делегациите

№ предх. док.: 13635/15 JEUN 97 EDUC 286 SOC 634 EMPL 417 CULT 74 SAN 357

№ док. Ком.: 11825/15 JEUN 68 EDUC 247 SOC 511 EMPL 334 CULT 45 SAN 271
+ ADD 1-7

Относно: Проект за съвместен доклад на Съвета и на Комисията за 2015 г.
относно изпълнението на обновената рамка за европейско
сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.)
— *Приемане (23 ноември 2015 г.)*

Приложено се изпраща на делегациите съвместният доклад на Съвета и на Комисията за 2015 г. относно изпълнението на обновената рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.), приет от Съвета на 3428-ото му заседание от 23 ноември 2015 г.

**Проект за съвместен доклад на Съвета и на Комисията за 2015 г.
относно изпълнението на обновената рамка за европейско сътрудничество
по въпросите на младежта (2010—2018 г.)**

Младите хора представляват човешки и социален капитал, който е един от най-големите активи на Европа за бъдещето. Необходимо е Европейският съюз и държавите членки да инвестират в потенциала от умения, творчески заложби и многообразие на 90-те милиона млади европейци.

Икономическата криза засегна младите хора особено тежко. Тя увеличи пропастта между тези с повече и тези с по-малко възможности. Някои млади хора стават все по-изолирани от социалния и гражданския живот. Още по-лошото е, че за някои съществува риск от отказване от отговорност, маргинализация и дори радикализация с насилнически уклон.

Ето защо в периода 2013—2015 г. Комисията и държавите членки продължиха да работят заедно, за да подобрят пригодността за заетост на младите хора, както и условията за интегрирането им на пазара на труда, социално им приобщаване и участие. С оглед на нарастващото социално-икономическо разделение политиката трябва да бъде насочена към решаването на основните социални проблеми, пред които са изправени много млади хора. Необходимо е да намерим устойчиви решения за борба с младежката безработица, укрепване на социалното приобщаване и предотвратяване на радикализацията с насилнически уклон. За тази цел се изисква по-систематично сътрудничество, включващо редица политики на равнището на ЕС и държавите членки, като например политики по отношение на заетостта, образованието, обучението, недискриминацията, социалната политика, политиката в областта на гражданството (включително и гражданството на Съюза) и въпросите на младежта, но също и политики, отнасящи се до културата, спорта и здравето.

В периода 2016—2018 г. рамката за сътрудничество за младите хора¹ следва да бъде насочена към предоставяне на възможности на все повече и повече млади хора от различен произход, особено на тези, за които съществува риск от изключване. По този начин следва да се помогне на младите хора да намерят качествени работни места и да вземат участие в социалния живот. Финансирането на ЕС по програмата „Еразъм+“ следва да допълни сътрудничество по отношение на политиката за работа с младежта, доброволческата дейност и участието в демократичния живот. Финансирането за приобщаването на младите хора на пазара на труда и развитието на човешкия им капитал ще бъде предоставено с помощта на други инструменти като Европейския социален фонд (ЕСФ) и Инициативата за младежка заетост (ИЗМ).

1. Въведение

ЕС подпомага младежката заетост, развиването на пригодност за заетост и социалното приобщаване на младите хора, особено в рамките на програмата си за работни места, растеж и инвестиции, стратегията „Европа 2020“ и чрез средства на ЕС по линия на програмата „Еразъм+“, ЕСФ и ИЗМ.

Освен това ЕС подкрепя, координира и допълва действията на държавите членки чрез рамка за сътрудничество по въпросите на младежта в съответствие с членове 6 и 165 от ДФЕС. В рамката за сътрудничество ЕС и държавите членки се призовават да:

- създават повече равни възможности за всички млади хора в образованието и на пазара на труда; и да
- насърчават активното гражданско участие, социалното приобщаване и солидарността на всички млади хора.

Чрез действия, включващи събиране на данни, взаимно обучение и диалог с младежите, рамката подкрепя действия в осем области: образование и обучение, заетост и предприемачество, здраве и благосъстояние, участие, доброволчески дейности, социално приобщаване, младежта и света, и творчество и култура.

¹ Резолюция на Съвета от 27 ноември 2009 г. относно обновена рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.), ОВ С 311, 19.12.2009 г., стр. 1—11.

В настоящия доклад се оценява напредъкът в постигането на целите и приоритетите на рамката за сътрудничество в периода 2013—2015 г. въз основа на оценка на положението на младите хора и мерките на политиките, предприети на равнището на ЕС и държавите членки.

2. Младите европейци днес²

От 2013 г. насам последиците от кризата продължават да оказват силно влияние върху младите хора. Преходът от детство към пълнолетие се е превърнал в много по-сложен и индивидуален процес. Това е тенденция, която се е засилила рязко от 2008 г. насам. Този преход е белязан от основни промени — от образование към заетост, от това да бъдеш финансово зависим към това сам да управляваш бюджета си — и нуждата от привикване към самостоятелност, които излагат младите хора на колебливи икономически, социални и свързани с околната среда условия. Необходимо е чрез политиките младите хора да бъдат подкрепяни по време на този преход и да им бъде помогнато да реализират пълния си потенциал.

Данните по-долу представят картина на актуалното положение на младите хора между 15 и 29-годишна възраст.³

Това поколение млади хора е по-добре образовано от всяко друго...

Показателите в областта на образованието разкриват положителни тенденции. Въпреки че все още има значителни разминавания на равнището на ЕС, броят на преждевременно напускащите училище намалява.⁴

Дялът на завършилите висше образование се е повишил от 33,8 % през 2010 г. до 37,9 % през 2014 г.⁵ Дори и нивото на безработицата в ЕС за лицата с висше образование да се е повишило, то все още е по-ниско от това за лицата с най-ниската образователна степен. От друга страна, посочените групи лица могат да се сблъскат с непълна заетост или да се окажат свръхквалифицирани за възможностите на пазара на труда.

² За повече подробности и информация относно източниците на данни, върху които се основава анализът, вж. работен документ на службите на Комисията SWD(2015)169 относно положението на младите хора в ЕС.

³ Ако не е посочено друго.

⁴ Показател на Евростат „лица, преждевременно напускащи системата за образование и обучение“: от 13,9 % през 2010 г. до 11,1 % през 2014 г. за възрастовата група от 18 до 24 години (високите проценти се запазват най-вече в Испания, Италия, Малта, Португалия и Румъния).

⁵ Евростат, населението между 30 и 34-годишна възраст със завършено висше образование.

Много млади хора изграждат мрежа от социални контакти като комбинират глобалната свързаност с местните си корени. През 2014 г. 82 % са участвали в социални мрежи в интернет. Младите хора се ангажират с нови форми на политическо участие, като често използват социалните мрежи, но като цяло гласуват по-малко от по-възрастните поколения. Все пак много от тях са активни членове в своята местна общност, като през 2014 г. всеки втори е членувал в поне една организация, а всеки четвърти е доброволец.⁶ Тази диференцирана картина на ангажираността на младите хора представлява предизвикателство пред настоящото разбиране на понятието за гражданство.

...но кризата създаде нови разделения

На много млади хора им е трудно да намерят качествена работа, което сериозно затруднява прехода им към самостоятелност. Въпреки че след като достигна връхната си точка през 2013 г., нивото на младежката безработица отбеляза спад в повечето държави членки, тя продължава да буди сериозно безпокойство: 8,7 милиона млади европейци не могат да намерят работа⁷, а дялът на лицата, които са засегнати от продължителна безработица или работят принудително на непълно работно време, остава висок.

Общо 13,7 милиона са хората, които не работят, не учат и не се обучават (неработещи, неучещи и необучаващи се).⁸ Близко 27 милиона са изправени пред риск от бедност и социално изключване. Нивото на бедност сред младите хора е много по-високо от това на цялото население, а принудителната работа на непълно работно време или продължителното заемане на временни позиции излага това поколение на риск от трайна бедност.⁹

Неактивността, бедността и изключването не засягат всички равномерно. Тези, които започват живота си с по-малко възможности, имат склонност да срещат повече несгоди. За хората с мигрантски произход, тези с ниска образователна степен и младите хора със здравословни проблеми има по-голяма вероятност да не участват в никаква форма на заетост, образование или обучение.¹⁰ Нивото на безработица сред младите хора с родители имигранти е с почти 50 % по-високо, отколкото при другите млади хора в ЕС.¹¹

⁶ Експресно проучване на Еврбарометър № 408, 2014 г.

⁷ Евростат, 2014 г.

⁸ Евростат, 2014 г.

⁹ *Rising inequality: youth and poor fall further behind*, ОИСП, 2014 г.

¹⁰ „NEETs“, Eurofound, 2012 г. и ОИСП, 2015 г.

¹¹ *Indicators of immigrant integration —Settling in 2015*, съвместно проучване на ОИСП и Европейската комисия.

Увеличава се пропастта между младите хора, които учат и които са уверени в намирането на работа и участват в социалния, граждански и културен живот, от една страна, и онези, които нямат голяма надежда за водене на пълноценен живот и които са изправени пред риск от изключване и маргинализация, от друга страна.

Тези разделения застрашават да подкопаят социалната структура и устойчивия дългосрочен икономически растеж.¹² Интегрирането на всички млади хора (при зачитане на тяхното многообразие) е още по-необходимо и неотложно предвид застаряването на населението в Европа.

На младите хора, намиращи се от грешната страна на това разделение, им е трудно да изразят политическата си позиция. Колкото по-малко образовани са или по-малко участват в социални дейности, толкова по-малко участват на избори и в доброволчески или културни дейности.¹³ Така например, неработещите, неучещите и необучаващите се млади хора имат по-малко доверие на публичните институции и вземат по-малко участие в граждански дейности в сравнение със своите връстници.

Решението не е в една единствена политика, но всички политики могат да помогнат

Всички млади хора заслужават справедливи и еднакви възможности, но това изисква дългосрочни инвестиции. Необходимо е ЕС и държавите членки да мобилизират всички политики в съответните им области на компетентност, за да се подобрят перспективите за младите хора.

С цел да превърне признаците на възстановяване в дълготраен и устойчив растеж ЕС предприе действия, за да стимулира създаването на работни места и инвестициите, включително и да помогне на младите хора да намерят качествена работа. ЕС и държавите членки могат да обединят усилията си в рамките на гаранцията за младежта,¹⁴ Европейския социален фонд и Плана за инвестиции за Европа.

¹² *In it together: why less inequality benefits all, ОИСП, май 2015 г.*

¹³ Експресно проучване на Евробарометър № 408, 2014 г.

¹⁴ Препоръка на Съвета за създаване на гаранция за младежта, ОВ С 120, 26.4. 2013 г., стр. 1.

Работните места са важни, но не винаги са достатъчни, за да гарантират пълно приобщаване. Чрез образованието и обучението младите хора могат да придобият уменията, които са им необходими за пазара на труда. Това спомага и за преодоляване на неравенството и насърчава възходящата социална мобилност. Неотложното предизвикателство по отношение на системата на образованието и обучението в ЕС е свързано с бързото ѝ модернизиране, за да може да се реализира този потенциал.¹⁵ Действащата извън класната стая политика за младежта също може да помогне на младите хора да придобият правилната комбинация от умения, които да ги подготвят за предизвикателствата в живота и работата.

Младите хора следва да могат да растат в приобщаващи и плуралистични общности, основани върху европейските демократични ценности, върховенството на закона и основните права. С цел да се гарантират толерантността, многообразието и взаимното уважение, в Европейската програма за сигурност са включени действия за справяне с първопричините за екстремисткото насилие и предотвратяване на радикализацията, включително като се насърчават приобщаването и участието на младите хора.¹⁶

Тазгодишните терористични атаки в Париж и Копенхаген превърнаха тези сложни предизвикателства в много по-неотложни. В приетата през март 2015 г. в Париж декларация образователните министри на ЕС и Комисията поеха ангажимента да предприемат по-нататъшни действия, за да съхранят европейските ценности.

¹⁵ Съвместен доклад „Образование и обучение 2020“, COM(2015) 408.

¹⁶ COM(2015) 185.

3. Действията на ЕС и държавите членки в периода 2013—2015 г.¹⁷

3.1. Действия на ЕС: пригодност за заетост, приобщаване и участие

Действия в различни области на политиките на ЕС

В периода 2013—2015 г. основните приоритети продължиха да бъдат младежката заетост и пригодността за заетост.

С цел да се подобрят на резултатите в образованието държавите членки предприеха действия в рамките на европейския семестър, за да намалят броя на преждевременно напускащите училище и да насърчат завършването на висше образование, като по този начин изпълняват водещите цели на стратегията „Европа 2020“. Техните усилия бяха подкрепени от стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението, както и от програмата „Еразъм+“. От 2012 г. насам, след публикуването на Препоръката на Съвета относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене, държавите членки започнаха да въвеждат мерки, чрез които да предоставят възможност на младите хора да се възползват максимално от това, което научават извън формалното образование.

ЕС и държавите членки предприеха действия за намаляване на нивото на младежката безработица, като улесняват прехода от образователната система към работното място. През 2013 г. гаранцията за младежта беше въведена като структурна рамка, чрез която да се предложат на младите хора работа, професионална практика, стаж или възможност за продължаване на образованието в рамките на 4 месеца след напускане на училище или при загубване на работата. В рамките на ЕСФ и ИМЗ са отделени най-малко 12,7 млрд. евро за насърчаване на младежката активност и заетост. От 2014 до 2020 г. около 27 млрд. евро от финансирането по линия на ЕСФ ще бъдат вложени в разработването на мерки, свързани с образованието. Младите хора също ще се възползват индиректно от около 11 млрд. евро от финансирането по линия на ЕСФ за други инициативи като модернизиране на службите по заетостта или подпомагане на самостоятелната заетост. Очаква се действията в рамките на ИМЗ да насърчат сътрудничеството между различните институции и служби, за да се предостави помощ по един интегриран начин на тези, които не работят, не учат и не се обучават.

¹⁷ Повече подробности са предоставени в работния документ на службите на Комисията (SWD(2015)168) относно резултатите на отворения метод на координация по въпросите на младежта; http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report_en.htm.

От 2013 г. насам Европейският алианс за професионална подготовка получава подкрепа от частния сектор, докато публикуваната през 2014 г. Препоръка на Съвета относно рамката за качество на стажовете¹⁸ има за цел да улесни получаването на качествено обучение и да осигури справедливи условия на труд. Комисията подобри възможностите за достъп до информация за младите хора, търсещи работа, чрез системата EURES, където се споделя информация относно обяви за работа, и лансира схемата „Твоята първа работа с EURES“, за да помогне на младите хора да намерят работа в чужбина.

В допълнение към Европейската програма за сигурност и Декларацията от Париж държавите членки положиха повече усилия, за да подпомогнат приобщаването и участието на всички млади хора в обществото. Чрез действия като Европейската седмица на младежта Комисията мобилизира гражданското общество да работи в посока на приобщаването, гражданството и межкултурния диалог. Всички тези области ще се ползват с по-голямо финансиране в рамките на програмата „Еразъм+“. Тези усилия допълват работата на финансираната от ЕС Мрежа за осведоменост по въпросите на радикализацията, чрез която се изтъква превантивната роля на образованието и се насърчава развиването на критично мислене и прилагането на демократичните ценности в борбата с радикализацията. В този контекст Комисията подчертава колко е важно да се поощрява критичното мислене у младите хора по отношение на екстремистките послания¹⁹ и набляга на потенциала на програмата „Еразъм+“ в подпомагането на мобилността с учебна цел и партньорствата между заинтересованите страни, които може да помогнат на младите хора да бъдат неподатливи на екстремистките възгледи²⁰.

Конкретни действия в областта на политиката за младежта

Сътрудничеството на равнището на ЕС беше съсредоточено върху социалното приобщаване и насърчаването на ангажираността на младите хора, включително и достъпа до права и политическо участие. Съветът призова чрез политиката за младежта да се допринесе повече за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ и потвърди намерението си да приобщи по-добре неработещите, неучещите и необучаващите се лица, и да насърчи предприемачеството.

¹⁸ ОВ С 88, 27.3.2014 г., стр. 1.

¹⁹ COM(2013) 941 „Предотвратяване на радикализацията, водеща до тероризъм и екстремистко насилие: укрепване на реакцията на ЕС“.

²⁰ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-prevent/index_en.htm

От 2013 г. насам работата с млади хора е на челно място в дневния ред на ЕС по отношение на въпросите на младежта. В свое проучване Комисията разкри значението, което работата с младежи има за самите тях в различни сфери от техния живот²¹ и през 2015 г. по време на Втората европейска конвенция за работа с младежта бяха посочени най-належащите предизвикателства и беше отправен призив за разработване на европейска програма за работа с младежта.²² Освен това Съветът прикани Комисията да разгледа възможността да направи предложение за препоръка на Съвета относно работата с младежта, в контекста на резултатите от съответните проучвания и работата на експертната група.

С оглед на притесненията относно оттеглянето на младите хора от традиционните форми на участие, Комисията събра данни²³, сочещи, че младите все още имат желание да участват, но искат повече и *различни* канали за участие. Предизвикателството за създателите на политики се състои в това да намерят най-добрия отговор. Резолюцията на Съвета от 2015 г. относно насърчаването на политическото участие на младите хора в демократичния живот на Европа предоставя рамка за справяне с това предизвикателство.

От политиката до промяната на място: програмата „Еразъм+“

През 2014 г ЕС лансира програмата „Еразъм+“ в областта на образованието, обучението, младежта и спорта. С бюджет от 14,7 млрд. евро за периода до 2020 г., програмата „Еразъм+“ подпомага мобилността с учебна цел на четири милиона младежи и преподаватели, като 10 % от бюджета са отделени за младежки дейности, чрез които се финансират около 400 000 участници в младежки обмени и 100 000 в Европейската доброволческа служба (ЕДС). Това представлява 80 % увеличение на финансирането в сравнение със старата програма „Младежта в действие“.

Чрез „Еразъм+“ политиката и програмата са много по-добре свързани от преди. Чрез нея се финансират стратегически партньорства между предлагашите образование, като по този начин се насърчава междусекторното сътрудничество. Чрез инструмента Youthpass²⁴ признаването на неформалното и самостоятелното учене продължи: националните служби за младежта са издали почти 250 000 сертификата от създаването му. С цел да се разшири обхватът на Youthpass Съветът предложи да се въведе в други сектори и да подпомага използването на национални инструменти за признаване, вдъхновени от него.

²¹ Проучване относно значението на работата с младежта в ЕС, 2014 г. — група от експерти докладва относно творческия и новаторския потенциал на младите хора и качествените подходи при работата с младежта.

²² <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8491-2015-INIT/en/pdf>

²³ Проучване, озаглавено *Youth participation in democratic life*, 2013 г.

²⁴ Youthpass е инструмент за признаване на неформалното и самостоятелното учене при работата с младежта; прилага се при проекти, финансирани от частта за младежта в рамките на програмата „Еразъм+“. <https://www.youthpass.eu/en/youthpass/>.

Популяризиране

Комисията поема ангажимент да информира по-добре младите хора за възможностите, които се предлагат в рамките на политиките и програмите на ЕС, с помощта на разнообразни средства като интернет и не само. Нещо повече, Комисията поиска да чуе техните мнения и идеи. С 1,5 милиона еднократни посетители през 2014 г. Европейският младежки портал се превърна в един от стълбовете на тези дейности. Чрез него се рекламират възможности за трансгранични доброволчески дейности и се препраща към портала EURES за получаване на повече информация относно предложения за работа и стаж. През 2015 г. Комисията събра идеите на млади хора посредством т. нар. „лаборатории за идеи“ по време на Европейската седмица на младежта, която чрез организирания събития достигна до 137 000 души, а чрез социалните медии до 1,2 милиона души.

Комисията ще подобри допълнително дизайна и функционирането на Европейския младежки портал и други онлайн платформи. Тя ще работи по-тясно с мрежи, които имат пряк контакт с млади хора, например мрежата „Евродеск“, където работят 1200 специалисти в областта на информацията.

3.2. Действия на държавите членки

Държавите членки все повече се стремят да изготвят по-широкообхватни политики, в които да са засегнати основно проблемите на заетостта, социалното и гражданското приобщаване. Те предприемат многобройни мерки за интегриране на младите хора на пазара на труда, като тези мерки често са част от схемите за гаранция за младежта и са подпомогнати със средства на ЕС по линията на ЕСФ и ИЗМ. В допълнение към това през 2014 г. бяха осъществени 18 малки пилотни проекта с пряка подкрепа от Комисията. Всички държави членки са предоставили своите планове за прилагане на гаранцията за младежта. Напредъкът по тяхното прилагане се оценява в рамките на европейския семестър. Повечето държави членки са включили младежки организации, а две трети са включили служби за подпомагане на младежта в партньорствата, установени в контекста на гаранцията за младежта.

В отговор на притесненията относно нарастващото социално изключване на младите хора почти всички държави членки предприеха мерки, за да помогнат за приобщаването на тези, които не работят, не учат и не се обучават. Повечето поеха ангажимент да подобрят достъпа на младите хора до качествени услуги, а 80 % подкрепиха работата с младежта и младежките центрове. Въпреки това работата с младежта пострада от бюджетните съкращения в цяла Европа²⁵, а същевременно нарастващият дял от млади хора, изправени пред риск от бедност и изключване, изисква по-голяма намеса.

²⁵ Проучване, озаглавено *Value of Youth Work in the EU*, 2014 г.

По отношение на участието 27 държави членки са разработили механизми за осъществяване на диалог с младите хора; 25 предоставиха публична подкрепа за младежките организации и две трети насърчиха използването на онлайн медиите и предоставиха повече възможности за провеждане на дебати. Въпреки че държавите членки са се опитали да приобщят младите хора от целия социално-икономически спектър, предвид ниското ниво на участие сред някои групи, създателите на политики на всички нива има още какво да направят, за да приобщят по-слабо представените групи.

4. Управление и прилагане на рамката за сътрудничество по въпросите на младежта в периода 2013—2015 г.

Докладите на държавите членки относно прилагането на рамката за сътрудничество представляват стабилна основа за продължаването на европейското сътрудничество по въпросите на младежта. С помощта на рамката и на съответните факти и обмен на опит бе даден тласък на програми за младежта и междусекторното сътрудничество в подкрепа на младите хора.

С цел да се приложи по-ефективно рамката Комисията и държавите членки могат да подобрят обмена на съответната информация и други данни извън полето на въпросите на младежта. В същото време могат да ги използват като основа за изготвяне на политики за младежта, които са ориентирани в по-голяма степен към постигането на резултати. Двете страни следва да подкрепят включването на проблемите на младежта в други политики. Взаимното обучение на равнището на ЕС може да бъде диверсифицирано например чрез създаването на допълнителни възможности за партньорско обучение, които да отговарят на различните нужди на държавите членки. Структурираният диалог с младите хора трябва да стане по-приобщаващ.

Основните дейности и инструменти са разгледани подробно по-долу.

Рамката като определящ фактор за действие

Благодарение на рамката беше даден силен тласък на националните програми за младежта. Почти всички държави членки са започнали инициативи или са въвели инструменти в тази област от 2010 г. насам. В две трети от тях посредством рамката бяха засилени приоритетите в политиките за младежта, а в една трета беше оказано влияние на местно и регионално равнище. 11 държави членки преориентираха своите национални политики в съответствие с рамката.

Посредством рамката беше насърчено междусекторното сътрудничество. Почти всички държави членки институционализираха механизми, чрез които да се осигури междусекторен подход към политиката за младежта като междуведомствени структури и редовни заседания на равнище министерства.

Първият работен план на ЕС за младежта (2014—2015 г.) на Съвета имаше за цел да подобри прилагането на рамката и много от държавите членки участваха в дейностите по плана. Двадесет и три от държавите членки прецениха, че целта на работния план е постигната и че в него националните приоритети са добре отразени, но някои предупредиха, че има риск от непоследователни или паралелни подходи към деветгодишната рамка.

Изготвяне на политики въз основа на факти: количествени и качествени промени

Положението на младите хора в ЕС се оценява редовно въз основа на таблица с 41 показателя относно условията, които влияят на младите хора.²⁶ Държавите членки все повече използват тези показатели, въпреки че това все още не довело до изготвянето на ориентирани към постигането на резултати политики.

Показателите и допълнителните факти, предоставени от Евростат, Eurofound и партньорството между Комисията и Съвета на Европа, особено чрез анализи на Обединението на европейските изследователи по въпросите на младежта (PEYR), ще помогнат на държавите членки и на Комисията да разпознават новите тенденции и съответно да адаптират приоритетите.

Необходимо е Комисията и държавите членки да предоставят тези данни — извън обхвата на политиката за младежта — на други субекти, работещи с млади хора. Новият механизъм за наблюдение на младежта²⁷ предоставя лесен за ползване онлайн достъп до данни. От 2016 г. нова уики-страница, посветена на въпросите на младежта, ще предоставя актуална информация относно националните политики, законодателството и програмите в областта на въпросите на младежта. Това ще бъде допълнено от новата рамка от показатели за наблюдение на гаранцията за младежта. Първите данни за тази рамка се очакват в края на 2015 г.

²⁶ SEC(2011) 401.

²⁷ http://ec.europa.eu/youth/dashboard/index_en.htm.

Взаимно обучение: обмен на опит

Държавите членки са научили много една от друга, най-вече чрез участие в експертни групи. В периода 2013—2015 г. експертите потърсиха начин да подкрепят творческия и новаторския потенциал на младите хора, приноса на работата с младежта за справянето с предизвикателствата, пред които младите хора са изправени в кризата, и да подобрят качеството на работата с младежта. Констатациите бяха включени в работата на Съвета, както и в обсъждания на Форума за образованието, обучението и младежта.²⁸ Докладът от 2015 г. относно качеството на работата с младежта²⁹ бе в основата на заключения на Съвета относно укрепване на работата с младежта с цел осигуряване на единни общества³⁰, в които се отправя призив за създаването на инструмент за справка и насоки относно качеството в полза на националните организации за работа с младежта.

Държавите членки също се учат една от друга чрез дейности, организирани в рамките на партньорството между Комисията и Съвета на Европа; малки групи от държави членки организираха конкретни обмени по въпроси от общ интерес като например работата с младежта на местно равнище.

С цел да се извлече максимална полза от различните дейности за взаимно обучение в следващия работен план следва да бъде включено разработването на гъвкава рамка, която да улесни достъпа до информация и резултатите от гореспоменатите дейности. Чрез тази рамка следва да се насърчи разпространението на откритията и да се спомогне за комбинирането на партньорите с общи интереси.

Структуриран диалог: разширяване на обхвата и включване на диалога в дневния ред на политиката

Структурираният диалог на ЕС между създателите на политики, младите хора и техните представители се възприема като обещаващ инструмент за общуване с младите хора. Благодарение на първия му 18-месечен цикъл, който приключи през 2011 г., бяха оформени последващи европейски инициативи в областта на младежката безработица. В периода 2013—2015 г. в рамките на диалога бяха обсъдени проблемите за социалното приобщаване и младежката ангажираност. Препоръките, получени в резултат от диалога, бяха обсъдени след това в Съвета.

²⁸ Резолюция на Съвета относно работния план на Европейския съюз за младежта за периода 2014—2015 г., 20 май 2014 г.

²⁹ *Качествена работа с младежта — обща рамка за по-нататъшното развитие на работата с младежта*, http://ec.europa.eu/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf.

³⁰ Май 2015 г.

Структурираният диалог отбеляза развитие от 2013 г. насам и е много по-добре застъпен в дневния ред на политиката за младежа. Броят на участниците се увеличи повече от два пъти и около 40 000 младежи се включиха в последния цикъл, като много от тях участваха от името на по-големи групи. Също така, структурираният диалог стимулира започването на диалог на национално равнище.

Структурираният диалог трябва тепърва да разгърне пълния си потенциал: той все още не достига до една по-голяма група от млади хора, които разполагат с по-малко възможности и нямат силен политически глас. Комисията насърчава разширяването на обхвата чрез стипендиите от програмата „Еразъм+“ в подкрепа на националните усилия и онлайн инструмент за консултация, лансиран през 2014 г. Друго допълнително предизвикателство е да се следи за прилагането на резултатите от диалога в политиката на ЕС и националните политики. На последно място, с цел да се гарантира отчетността и да се мотивира ангажираността на младите хора е необходимо създателите на политиките на всички нива да предоставят по-добра обратна връзка относно своите ответни действия през европейския младежки портал и националните работни групи. Констатациите от доклада на ЕС за младежта за 2015 г. и на текущата междинна оценка на рамката за европейско сътрудничество по въпросите на младежта могат да дадат идеи за бъдещи подобрения на структурирания диалог.

5. Следващите стъпки в сферата на европейското сътрудничество за младежта (2016—2018 г.)

Равни възможности за образование, работа и участие в приобщаващи общности

Въз основа на политическите приоритети на ЕС, докладите на държавите членки относно прилагането на Рамката и на събраните данни и факти в бъдещия работен цикъл на рамката за сътрудничество следва да се даде приоритет на:

- засилено социално приобщаване на всички млади хора, като се вземат предвид основните европейски ценности;
- по-голямо участие на младите хора в демократичния и обществения живот в Европа;
- по-лесен преход на младите хора от младежка към зряла възраст, по специално интеграция на пазара на труда.

По отношение на тези приоритети и въпреки че действията на държавите членки и на Комисията са насочени към всички млади хора, особено внимание се отделя на следните групи:

- младите хора, за които съществува риск от маргинализация
- младите хора, които не работят, не учат и не се обучават (неработещи, неучещи и необучаващи се)
- младите хора с мигрантски произход, включително новопристигналите имигранти и млади бежанци.

Комисията и държавите членки ще предприемат действия в тези области, включително чрез Работния план на ЕС за младежта, инструментите на рамката и сътрудничество с други политики, по целесъобразност, за да насърчат:

- социалното приобщаване и разпространението на информация, за да достигнат до млади хора от различен произход и най-вече до тези, които са поставени в неравностойно положение, и по-този начин да се осигури пълното им участие в социални и граждански дейности;
- развиването на капацитета на работата с младежта, младежките организации и мрежи като инструменти за приобщаване, като помагат на младите хора да се ангажират, да участват в доброволчески дейности и да бъдат двигатели на положителни социални промени в общностите;
- признаването на качествена работа с младежта, изграждане на капацитета ѝ за по-широк обхват и за по-добро реагиране на настъпващите социални, поведенчески и технологични промени;
- нови форми на участие в демократичните процеси и възможност за участие във вземането на политически решения чрез използването на разнообразни средства като интернет и не само;
- изискванията за развиване на умения, включително гражданството, медийната и цифровата грамотност, критично мислене и межкултурно разбирателство;
- достъпа на младите хора до основните им права и практиките за недискриминация и межкултурно разбирателство; и

- доброволческата дейност, включително чрез европейски програми като Европейската доброволческа служба (ЕДС) и новата инициатива „Доброволци на ЕС за хуманитарна помощ“, като начин да се съчетаят ученето и гражданската ангажираност³¹; по-добро взаимно допълване между националните и международните участници с цел да се увеличи мащабът на трансграничното доброволчество и да се свържат по-тясно националните доброволчески организации с ЕДС.

С оглед на посочените приоритети структурираният диалог на ЕС с младежта следва да насърчава приобщаването на всички млади хора в толерантни, многообразни и демократични общества. Следващият диалог трябва да достигне до много по-широка аудитория от млади хора, и най-вече до тези, които не са участвали в диалога досега, като се използват непосредствени инструменти за ангажираност, които са приспособени към нуждите и навиците на младите хора.

Политиката за младежта в рамките на по-широката политика на ЕС

Политиката за младежта не може да функционира самостоятелно. От особено значение са сътрудничеството и взаимното допълване с политиките за заетост, образование, обучение, здравеопазване и благосъстояние, култура, цифрови медии, устойчиво развитие, гражданство и спорт.

Подобно сътрудничество може да се подпомогне чрез механизмите на рамката за сътрудничество. Комисията и държавите членки могат допълнително да приложат и усъвършенстват междусекторните структури и работни методи чрез работния план на ЕС. Това ще допринесе за постигане на общите цели в областта на въпросите на младежта: създаване на повече равни възможности за всички млади хора в образователната система и на пазара на труда и насърчаване на активното гражданско участие, социално приобщаване и солидарност на всички млади хора.

Европейското сътрудничество в областта на въпросите на младежта следва да бъде част от една по-всеобхватна политическа програма за младите хора. С цел да се постигне действително въздействие създателите на политиките в ЕС и държавите членки трябва да работят заедно със специалисти, доставчици на услуги, преподаватели и предприятия на място, за да се мобилизират ресурсите и средствата, които да достигнат до критична маса млади хора. Те следва да се стремят да намерят иновативни решения на сложния феномен, който представляват маргинализацията, изключването и липсата на участие.

³¹ Въпреки удвоения брой бенефициери в рамките на ЕДС, трансграничното доброволчество остава скромно по мащаб на равнището на ЕС.

Най-вече има належаща нужда усилията да станат по-мощни. С цел да се предложи на младите хора истинска възможност да станат пълноценни членове на своите общности е необходим всеобхватен подход, който да отговаря на предстоящите предизвикателства. Това изисква последователна политическа програма, подкрепена от програмата „Еразъм+“, гаранцията за младежта и широкообхватни инструменти на ЕС за финансиране като ЕСФ и ИЗМ. Тези усилия трябва да бъдат подкрепени от регионалните и националните ресурси, където това е възможно.
